

Příprava pracovníka PKB na situace profesní obrany

Preparation for the commercial security industry workers to
situations of professional defence

Josef Holíš

Bakalářská práce
2012

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Josef HOLIŠ**
Osobní číslo: **A08331**
Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Příprava pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti na situace profesní obrany**

Zásady pro vypracování:

1. Seznamte se s problematikou přípravy pracovníků průmyslu komerční bezpečnosti na situace profesní obrany.
2. Specifikujte pracovní funkce v průmyslu komerční bezpečnosti, související s profesní obranou a seřadte je z hlediska předpokládané četnosti situací profesní obrany.
3. Analyzujte nejčastější situace profesní obrany a způsoby jejich úspěšného řešení v souvislosti se vstupem do objektu a s jeho opuštěním.
4. Na základě analýzy, poznatků z praxe a vlastního zkoumání vyhodnoťte dvě nejčastější situace profesní obrany pro pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti – vrátného.
5. Zpracujte metodickou pomůcku pro pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti – vrátného na variantní řešení dvou specifikovaných situací profesní obrany.
6. Pomůcku zpracujte s využitím šetření, schémat a názorného materiálu.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. FIRST, R. – BLAHUT, A. Sebeobrané modelové situace. 1. vyd. Praha: Policejní akademie, 1998. 78 s. Skripta 1057558.
2. GRUBER, D. Zlatá kniha komunikace. 1. vyd. Ostrava: Repronis Ostrava, 2005. 249 s. ISBN 80 - 7329 - 092 - 8.
3. LEBEDA, A. A. Sebeobrana. Sebeobrané umění pro každého. 3. vyd. Praha: Olympia, 1984. 377 s. 27 - 033 - 84.
4. MALÁNÍK, Z. Přednášky z předmětu Speciální tělesná příprava. 2000 - 2009.
5. FOJTÍK, I. Sebeobrana ženy. 1. vyd. Praha: Olympia, 1994. 85 s. ISBN 80 - 7033 - 300 - 6.
6. ZÁKON c. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Zdeněk Maláník

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce:

24. února 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

25. května 2012

Ve Zlíně dne 24. února 2012

L.S.

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.

děkan

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.

ředitel ústavu

ABSTRAKT

Práce pojednává o přípravě pracovníka Průmyslu komerční bezpečnosti (dále jen PKB) na situace profesní obrany (dále jen PrO) pro funkce související se vstupem do objektu (vrátný, recepční-informátor, bezpečnostní pracovník). V práci se uvádí problematika přípravy, čím je pracovník omezen, dále nejčastější situace profesní obrany a jejich řešení. V praktické části jsou výsledky z dotazníku na získání informací od pracovníků PKB a závěrem práce je vypracovaná metodika pro vrátného na dvě nejčastější situace PrO související s jeho pracovištěm.

Klíčová slova: Profesní obrana, pracovník průmyslu komerční bezpečnosti, vrátný, taktické postupy

ABSTRACT

My thesis is about preparing of worker of Průmysl komerční bezpečnosti - Commercial security industry (further PKB) for situation of profesní obrana - professional defence (further PrO) for function connected with entering of object (gateman, reception clerk, security officer). Problems of preparing, what employee is limited by, most common situation of professional defence and their solution are mentioned in my paper. In practical part are findings from questionnaire used for gaining information from workers of PKB and there is methodology for gateman for two most common situations PrO connected with his working place at the end of my thesis.

Key words: Professional defence, commercial security industry worker, gateman, tactical procedures

Tímto bych chtěl poděkovat panu Ing. Zdeňkovi Malaníkovi za poskytnutou důvěru, za jeho konzultace a rady k práci. Dále všem blízkým, kteří mě podporovali a někdy přispěli užitečnou radou.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahrána do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1. TERMINOLOGIE A DEFINICE	12
1.1 KOMERČNÍ BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY A BEZPEČNOSTNÍ PRŮMYSL	12
1.1.1 Pracovník PKB	13
1.2 PROFESNÍ OBRANA	13
1.3 NUTNÁ OBRANA - § 29 ZÁKON Č. 40/2009 SB.....	14
1.3.1 Vybočení z podmínek nutné obrany.....	16
1.4 ZADRŽENÍ PODEZŘELÉ OSOBY - § 76 ODSŤ. 2 ZÁKONA Č. 141/1961 SB.....	16
1.5 PŘÍPUSTNÉ RIZIKO - § 31 ZÁKON Č. 40/2009 SB.....	17
1.6 PRVNÍ POMOC	17
1.6.1 Neposkytnutí první pomoci - § 150 zákon č. 40/2009 Sb.....	17
1.7 KRAJNÍ NOUZE - § 28 ZÁKON Č. 40/2009 SB.	18
2. PROBLEMATIKA PŘÍPRAVY PRACOVNÍKA PKB NA PRO	19
2.1 VĚDOMOSTI TÝKAJÍCÍ SE SITUACÍ PRO.....	19
2.1.1 Být připraven na situace PrO týkající se jeho pracoviště.....	20
2.1.2 Vědět jak postupovat v situacích PrO	20
2.2 JAKÝ VÝCVIK JE DOSTAČUJÍCÍ?	21
2.3 VYBAVENÍ.....	22
2.3.1 Tísňové (osobní) hlásiče a mikrospínače	22
2.3.2 Elektrické paralyzéry.....	22
2.3.3 Obranné spreje.....	23
2.3.4 Obušky	23
2.3.5 Pouta.....	24
2.3.6 Intenzivní svítilny.....	24
2.3.7 Mobilní zobrazovací jednotka	25
3. PRACOVNÍ FUNKCE V PKB V SOUVISLOSTI SE VSTUPEM DO OBJEKTU A JEHO OPUŠTĚNÍM	26
3.1 VRÁTNÝ	26
3.1.1 Náplň pracovní pozice.....	26
3.1.2 V jakém pracuje prostředí?	27
3.1.3 Pracovní vybavení	27
3.1.4 Předpoklady vrátného.....	27
3.2 RECEPČNÍ-INFORMÁTOR.....	27
3.2.1 Náplň pracovní pozice.....	28
3.2.2 V jakém pracuje prostředí?	28
3.2.3 Pracovní vybavení	28
3.2.4 Předpoklady Recepční-Infomátora	29
3.3 BEZPEČNOSTNÍ PRACOVNÍK.....	29
3.3.1 Náplň pracovní pozice.....	29
3.3.2 V jakém pracuje prostředí?	30
3.3.3 Pracovní vybavení	30
3.3.4 Předpoklady Bezpečnostního pracovníka	30

4.	NEJČASTĚJŠÍ SITUACE PRO V SOUVISLOSTI SE VSTUPEM DO OBJEKTU A S JEHO OPUŠTĚNÍM.....	31
4.1	PACHATEL SE SNAŽÍ DOSTAT DO OBJEKTU.....	31
4.1.1	Člověk s postranním úmyslem.....	31
4.1.2	Člověk se špatnou psychickou náladou.....	32
4.1.3	Člověk pod vlivem návykové látky.....	32
4.1.4	Ostatní.....	33
4.2	PACHATEL SE SNAŽÍ DOSTAT Z OBJEKTU.....	33
4.3	PACHATEL SE SNAŽÍ DOSTAT DO OBJEKTU S PŘEDMĚTEM.....	33
4.4	PACHATEL SE SNAŽÍ DOSTAT Z OBJEKTU S PŘEDMĚTEM.....	34
4.5	POSTUP PRO SITUACE PRO.....	34
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
5.	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	37
5.1	ÚDAJE O DOTAZNÍKOVÉM ŠETŘENÍ.....	37
5.2	ZPRACOVANÉ VÝSLEDKY.....	38
6.	METODICKÁ POMŮCKA PRO PRACOVNÍKA PKB – VRÁTNÝ.....	42
6.1	PACHATEL SE SNAŽÍ DOSTAT DO OBJEKTU.....	42
6.1.1	Odhalení pachatele.....	42
6.1.2	Zastavení pachatele.....	43
6.1.3	Zadržení pachatele.....	46
6.2	PACHATEL SE SNAŽÍ UKRÁST PŘEDMĚT Z OBJEKTU.....	48
6.2.1	Odhalení pachatele.....	48
6.2.2	Zastavení pachatele.....	49
6.2.3	Zadržení pachatele.....	49
6.3	DOPORUČENÝ VÝCVIK A VYBAVENÍ.....	50
6.3.1	Výcvik.....	50
6.3.2	Vybavení.....	50
6.4	UKÁZKA A NÁVOD NA ZÁKLADNÍ VÝCVIK PRO VRÁTNÉHO.....	51
6.4.1	Obrana proti přímému úderu.....	51
6.4.2	Obrana proti přímému kopu.....	52
6.4.3	Obrana proti držení jednou rukou.....	52
6.4.4	Zadržení pomocí obušku.....	53
6.4.5	Odváděcí techniky.....	54
	ZÁVĚR.....	57
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ.....	58
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	61
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	62
	SEZNAM GRAFŮ.....	64
	SEZNAM PŘÍLOH.....	65

ÚVOD

Pracovník Průmyslu komerční bezpečnosti (dále jen PKB) je specifické povolání, které se v komerčním sektoru nejčastěji setkává se situací, kdy mu hrozí nějaké riziko v rámci jeho působení. Tyto situace se nazývají situace Profesní obrany (dále jen PrO) a jde především o to, že pracovník brání, nebo chrání zájmy a hodnoty někoho jiného. Proto by pracovník PKB měl vědět jak v těchto situacích postupovat.

Problematiku této práce jsem si vybral, abych svou částí pomohl zlepšit přípravu pracovníků PKB, jejichž pracovní náplň souvisí se vstupem do objektu a jeho opuštěním. Neboť tento pracovník je většinou první článek bezpečnosti objektu, se kterým se pachatel může setkat a pokud pracovník dokáže včas odhalit úmysl pachatele, ušetří tímto subjektu, jehož zájmy chrání jakoukoliv možnou újmu.

Myslím, že pracovník PKB na pozici vrátný je u nás podceňovaná profese a to z důvodu že je většinou obsazena staršími lidmi, jenž tu to práci mají jako zaměstnání při penzi. Dále myslím, že tato pozice je jeden z prvků zabezpečení objektu a zabezpečení je tak silné jak jeho nejslabší článek.

Tato práce by dle mého mohla nastínit charakteristiku pracovní pozice tedy vrátného a zvýšit jeho úspěch pokud se dostane do situace kdy je potřeba řešit PrO. Pracovník PKB- vrátný by měl mít větší jistotu a snadněji by se mu mělo postupovat, než je tomu nyní.

Tímto doufám, že práce bude mít přínos pro tyto pracovní funkce a bude to taková pomoc při nastínění postupu v situacích PrO. Neboť literatura, jež by se zabývala přímo touto problematikou, jako taková je velmi omezena, nebo se týká tématu mé bakalářské práce jen okrajově. Proto se domnívám, že některé firmy si nemusí uvážit závažnost těchto situací a tím riskují možnou újmu.

Cílem práce je zpracovat funkční metodickou pomůcku určenou speciálně pro pracovníka PKB – vrátného na dvě nejčastější situace PrO, s nimiž se může setkat. Tato metodika by mohla sloužit vrátným pro jejich možnost se připravit na dvě dané situace a jak v těchto situacích postupovat.

Literatura, která by pojednávala o problematice těchto situací, jako taková neexistuje, proto jsem vycházel zejména z několika bakalářských a diplomových prací které se zabývaly tématy, jež alespoň úzce souvisí s tím mým. Také bylo třeba udělat

nějakou statistiku pro získání informací, jež by pomohly se zjištěním současného stavu na poli těchto pracovních pozic.

Práce poskytuje stručný přehled pojmů a zákonů, jež pracovníka PKB definují a označují jeho pravomoc, která z těchto zákonů vyplývá. Dále to jsou informace o PrO, s nimiž by pracovník měl počítat a měl by být připraven odpovídajícím výcvikem a vybavením. A informace týkající se situací PrO související se vstupem a opuštěním objektu. V praktické části je zpracovaný přehled získaných informací z dotazníků pomocí čehož byla vypracovaná metodika pro vrátného.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. TERMINOLOGIE A DEFINICE

Základní pojmy týkající se pracovníka PKB jež souvisí s jeho pracovní náplní. Jedná se o nařízení vyplývající ze zákonů, především trestního zákoníku kde se poukazuje, do jaké míry je pracovník ovlivněn těmito zákony. Dále jde především o seznámení co je to vlastně PKB a její pracovníci a také co je to PrO a vysvětlení pojmů definic, jako je nutná obrana, zadržení podezřelé osoby, přípustné riziko, první pomoc a na okraj krajní nouze.

1.1 Komerční bezpečnostní služby a bezpečnostní průmysl

Bezpečnostní služby a bezpečnostní průmysl jsou významným prvkem bezpečnosti pro ochranu osob a majetku, zamezování a minimalizování škod či prevenci proti kriminalitě a jiné trestné činnosti.

Pro rozsah působení, objemy a komplexnost poskytovaných služeb, vysokou organizovanost, technickou a technologickou vybavenost (která mnohdy převyšuje vybavení Policie), odbornost managementu a výkonného bezpečnostního personálu je tento obor hoděn označení „Bezpečnostní průmysl“. Zahrnuje fyzickou ostrahu majetku a osob, přepravu peněz a cenností, zpracování peněžní hotovosti, detektivní a kompletní technické bezpečnostní služby a ochranu informací a dat.

Z vymezení obsahu komerční bezpečnosti se rýsuje několik atributů, které determinují použití označení komerční bezpečnost:

- jde o činnost realizovanou soukromým bezpečnostním subjektem, fyzickou či právnickou osobou, nikoliv státní složkou;
- jde o činnost realizovanou ve smyslu podnikatelského režimu dle ustanovení obchodního zákoníku, živnostenského zákona a dle platných daňových předpisů;
- jde o činnost za účelem tvorby zisku, tedy činnost podléhající neúprosným ekonomickým parametrům;
- pro realizaci bezpečnostní činnosti používá zaměstnance a ne osob pracujících v jiném zaměstnaneckém vztahu (např. Služební poměr příslušníků PČR).

Komerční bezpečností tedy rozumíme soukromou bezpečnostní činnost v tzv. užším pojetí, kde je zjevně respektován prvek povinné ziskovosti ve smyslu obchodního zákoníku, tak jak je předepsán všem podnikatelským subjektům i v jiných oborech.

Jedná se především o činnost specializovaných jednotlivců, organizací zaměřených na ochranu osob a majetku, činnost soukromých detektivů a technické služby ochrany osob a majetku s cílem tvorby zisku.

1.1.1 Pracovník PKB

Bezpečnostní pracovník je definován jako člověk, kterému je vyplácen plat, či poplatek za provádění jedné nebo více následujících činností:

- prevence nebo zjištění vniknutí, neoprávněného vstupu nebo činnosti, vandalismu, útoku na soukromý majetek;
- prevence nebo zjištění krádeže, ztráty, zpronevěry, zneužití, nesprávného užití či zatajení zboží, peněz, obligací, skladů, bankovek, cenin, dokumentů a listin;
- ochrana osob před tělesným poškozením;
- dodržování a vynucování stanovených pravidel, směrnic, politiky a praktik společnosti, vedoucích k snížení zločinnosti;
- hlášení a zadržování narušovatelů. [1][16]

Mezi tyto pracovní pozice patří především bezpečnostní pracovník, vrátný, recepční-informátor, atd.

1.2 Profesní obrana

V rámci profesní obrany pracovníci primárně brání nebo chrání zájmy a hodnoty někoho jiného. Profesní obrana spadá do kompetence průmyslu komerční bezpečnosti a základní motivací jsou peníze. Důvod, proč bránit jiného cizího člověka nebo majetek a ohrozit tak svůj život, jsou především peníze, ale je zde i možnost, kdy si pracovník váží své práce a to z důvodu zvýšení bezpečnosti pro své okolí, pro pocit že on brání zájmy dobra a snaží se čelit prosazování jistých věcí, jež by měly negativní dopad na jeho zájmy. Provozování profesní obrany je forma podnikání a základem každého podnikání, tedy i tohoto, je zisk. Pokud při vykonávání profesní obrany je nucen pracovník PKB použít sebeobranu, selhal, neboť brání sám sebe a neprovádí profesní obranu. [11][14][15]

1.3 Nutná obrana - § 29 zákon č. 40/2009 Sb.

„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“

Podstatou nutné obrany je uplatnění práva proti bezpráví. Obránce svým jednáním chrání život, zdraví a další zákonem chráněné zájmy proti fyzickému útoku jiného člověka. V okamžiku odvrácení útoku útočnicka vlastně při ochraně zákona nahrazuje zásah veřejných orgánů (zejména Policie ČR). Obránce je tak oprávněn nejen k sebeobraně, ale z hlediska občanské solidarity ve stejném rozsahu také k obraně jiného člověka.

Typickými příklady nutné obrany je odvrácení pokusu o vraždu, ublížení na zdraví nebo znásilnění. Překazit pokus vraždy nebo znásilnění jiného člověka je podle § 167 (nepřekážení trestného činu) trestního zákona dokonce všeobecnou povinností, za jejíž nesplnění hrozí sankce odnětí svobody až na tři léta. Uvedené ustanovení blíže uvádí okolnosti, za kterých není trestné tuto povinnost nesplnit.

Nutná obrana musí směřovat zásadně jen proti osobě útočnicka. Pokud jde o společné jednání více útočníků, je obránce oprávněn zasáhnout podle vlastní vůle proti komukoliv z nich, případně v jakémkoliv pořadí. Pokud by byly nutnou obranou zasaženy zájmy nezúčastněných (třetích) osob, musí být splněny podmínky krajní nouze podle § 14 trestního zákona (v zásadě jde o to, že následek jednání v krajní nouzi by neměl být stejně závažný nebo ještě závažnější než útok). V případě nezúčastněných osob se bude zpravidla jednat o újmu majetkovou, například poškození inventáře. Výjimkou ze zásady obrany výhradně proti osobě útočnicka je případ, kdy útočnick vyutil tzv. „živého nástroje“, jako zbraně. Takovým případem může být například poštvání psa nebo návod osobě s duševní poruchou nebo chorobou.

Důležitou okolností nutné obrany je to, že obránce nemá povinnost zkoumat, v době kdy fyzický útok bezprostředně hrozí nebo trvá, zda ho lze odvrátit jinak než fyzickým zákrokem. Veškerá rizika pro svůj život a zdraví vyplývající z jednání v nutné obraně nese podle práva útočnick, a to jako osoba právo porušující. Nutnou obranou může dojít nejen k újmě na životě nebo zdraví útočnicka, ale také k újmě na jeho majetku. Při nutné obraně nemusí být dodržena zásada proporcionality, neboť k odvrácení nebo ukončení útoku je v zásadě vždy nutno použít jednání intenzivnějšího nebo zbraně účinnější. Záleží na poměru psychosomatického stavu útočnicka a obránce.

Například žena subtilní postavy může použít zbraň proti fyzicky mnohem zdatnějšímu muži, který se jí snaží přinutit k pohlavnímu styku bez použití zbraně. Mezi posuzované okolnosti například náleží to, že útočník byl podstatně mladší, fyzicky zdatnější a je znám pro své časté agresivní reakce. Obránce není povinen vyřešit nebezpečnou situaci útekem z místa, ale je oprávněn bezprostřední hrozbě útoku čelit a útočnickovi se v mezích nutné obrany postavit na odpor.

Zákonné podmínky nutné obrany trvají až do definitivního skončení stavu ohrožení zákonem chráněných zájmů. Útok musí v rámci nutné obrany buď bezprostředně hrozit (bez zákroku by byl vzápětí zahájen) nebo trvat. Tento útok však může mít různá vývojová stádia, podle kterých se dodržení podmínek nutné obrany posuzuje.

Jako příklad je možno uvést následující situaci: Kapesní zloděj se zmocní peněženky poškozeného a dá se s ní před poškozeným na útek. Poškozený je podle § 76 odstavce 2 trestního řádu (zadržení osoby podezřelé) oprávněn omezit osobní svobodu pachatele přistiženého při trestném činu až do jeho předání policejnímu orgánu. Pokud se přistižený pachatel snaží uniknout prostřednictvím fyzického útoku na poškozeného, pak nastává situace pro užití nutné obrany.

O nutnou obranu se jedná i v případě, že obránce útok svým nevhodným chováním vyvolal (například jednáním v rozporu s pravidly společenského chování). Nesmí se však jednat o případ úmyslně vyprovokovaného útoku, aby mohla být následně uplatněna obhajoba nutné obrany.

Nutnou obranu nelze uplatnit proti osobám vykonávajícím své zákonné právo nebo právní povinnost, například útok proti jednání policejní hlídky, exekutora a tak podobně. Výjimku tvoří případ, kdy jednání takové osoby nepochybně naplňuje skutkovou podstatu trestného činu. Za určitých okolností však obránce může vybočit ze zákonných mezí nutné obrany a může se tak dopustit trestného činu ve smyslu povinných znaků konkrétního trestného činu. Bude tomu tak v případě, kdy způsob obrany bude zcela zjevně nepřiměřený způsobu útoku. V takovém případě však vždy dojde při posuzování jeho jednání k uplatnění některých polehčujících okolností podle § 33 trestního zákona (výměra trestu).

Obránce může vybočit z mezí nutné obrany ve skutkovém omylu, tedy že útok subjektivně považoval za reálný, ačkoliv se jednalo o útok pouze zdánlivý (například hra dospělých na přepadení pošty v reálném prostředí s maketami zbraní). Jeho jednání je pak

posuzováno ve smyslu zavinění nedbalostního nevědomého, takže je toto jednání trestné pouze tehdy, pokud zákon trestní odpovědnost u toho kterého trestného činu předpokládá.

Za jednání v nutné obraně se nepovažuje, pokud obránce ve svém jednání pokračuje v době po definitivním skončení stavu ohrožení zákonem chráněných zájmů, například z důvodu odplaty za předchozí útok. V takovém případě je jeho jednání posouzeno jako úmyslný trestný čin.[11][12][9][5]

1.3.1 Vybočení z podmínek nutné obrany

O vybočení z podmínek nutné obrany se jedná v těchto případech:

- Obrana byla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku;
- obrana nebyla s útokem současná (útok ještě nehrozil, nebo byl již ukončen);
- byl odvrácen neexistující (domnělý) útok. [3]

Příklad: Dva muži se dostali v restauraci do hádky, šermovali proti sobě rukama a nadávali si. Při hádce dal první muž druhému políček. V tom okamžiku druhý muž vytáhl z kapsy nůž a bodl prvního muže dvakrát do ruky, potřetí do boku. V tomto případě nepůjde u druhého muže o nutnou obranu, protože jeho obrana byla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku, který proti němu vedl první muž. [17]

1.4 Zadržení podezřelé osoby - § 76 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká:

- Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu; příslušníka ozbrojených sil může též předat nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit. [12][9]

Zde ze zákona vyplývá, že je možné osobu, jež spáchala trestný čin na nějakou dobu zadržet, nebo jakkoliv zamezit její možný útěk a to na dobu nutnou pro předání policejnímu orgánu.

1.5 Přípustné riziko - § 31 zákon č. 40/2009 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká:

- Trestný čin nespáchá, kdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce společensky prospěšnou činnost, kterou ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.
- Nejde o přípustné riziko, jestliže taková činnost ohrozí život nebo zdraví člověka, aniž by jím byl dán k ní v souladu s jiným právním předpisem souhlas, nebo výsledek, k němuž směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika, anebo provádění této činnosti zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu, zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům.[9][12]

Zde záleží na situaci, jež může nastat pro pracovníka PKB. Pokud je to v rámci jeho zaměstnání, či jinak danou kompetencí, kdy dojde k činnosti, jež by za následek měla porušení trestního zákona z jeho strany tak u těchto situací nenese pracovník PKB zodpovědnost.

1.6 První pomoc

První pomoc (PP) je definována jako soubor jednoduchých úkonů a opatření, která při náhlém ohrožení nebo postižení zdraví člověka omezují rozsah a důsledky tohoto ohrožení či postižení. Většinou se jedná o laickou první pomoc před příjezdem Zdravotnické záchranné služby, nebo jiného kvalifikovaného odborníka.

1.6.1 Neposkytnutí první pomoci - § 150 zákon č. 40/2009 Sb.

Ve znění pozdějších novel říká, že:

- Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.
- Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. [12][9]

Poskytnout první pomoc **je povinen každý**, pokud tím neohrozí svoje zdraví či život.

1.7 Krajní nouze - § 28 zákon č. 40/2009 Sb.

„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil.“

Na rozdíl od nutné obrany se neodvrací útok, ale nebezpečí. Typicky např. jednáním v krajní nouzi je jednání poštovní doručovatelky, kterou přepadne lupič a pod namířenou zbraní žádá peníze. Vydání peněz bez takových okolností by bylo trestným činem zpronevěry, pod namířenou zbraní však jde o krajní nouzi.

Nebezpečí musí přímo hrozit nebo trvat a musí být reálné. Je-li nebezpečí zažehnáno, (např. lupiče někdo vyruší a on od dalšího jednání upustí), bylo by další jednání (vydání peněz) již mimo rámec krajní nouze. [12][9]

Vysvětlením těchto pojmů a definic by měl být člověk seznámen s jakou problematikou se pracovník PKB potýká, jak se jej zákony dotýkají a v čem jej omezují. Dále definicí pojmu pracovník PKB a samotné PKB je vysvětleno o čem se jedná a co jej charakterizuje. Člověk už by měl znát tyto pojmy, protože dále v práci již nejsou definovány.

2. PROBLEMATIKA PŘÍPRAVY PRACOVNÍKA PKB NA PRO

Jedná se základní vědomosti týkající se PrO a především znalost pracovníka PKB vědět jak v těchto situacích postupovat, čeho využívat a čeho se naopak vyvarovat. Pracovník by měl nejen znát své pracoviště ale i jeho okolí a vědět jaká kriminální situace v okolí panuje. A připravit se na situace PrO dobrým výcvikem a mít u sebe správné vybavení.

2.1 Vědomosti týkající se situací PrO

Pracovníci PKB se při plnění úkolů dostávají do situací, které jsou velmi různorodé, jakož kontaktu s osobami různého charakteru. Kromě osob, které se dopustí protiprávního jednání, avšak po napomenutí od něho opustí, to jsou též osoby, pro které je příznačné výtržnické chování, osoby podnapilé, osoby, které ohrožují životy a zdraví občanů apod. Rovněž tak místa výkonu služby pracovníků PKB jsou rozmanitá. Úkoly jsou plněny na místech veřejných a veřejnosti přístupných, v odlehlých místech, v denní i noční době apod.

Vzhledem k těmto skutečnostem nelze přesně stanovit přesné řešení té které situace. I když bude zakročováno ve stejnou denní či noční hodinu, proti též osobě na stejném místě, přesto zákrok bude ovlivňován faktory, které zde nebyly při zákroku předchozím. Bude zde více, či méně lidí, osoba se bude nacházet v jiném stavu, nežli při předchozím zákroku, zákrok bude prováděn v jiném počtu a složení pracovníků PKB atd. I přesto, že každý ze zákroků je individuální a tedy neopakovatelný, lze na základě vymezení teoretických zásad, ale především pak na základě zobecnění praxí ověřených postupů a platné právní úpravy stanovit metodiku, tj. určitá pravidla postupu při provádění zákroků tak, aby tento postup:

- byl v souladu s platnými právními a interními předpisy;
- byl efektivní, tj. proveden co v nejkratším čase, co nejúčinněji a co nejmenšími nároky na síly a prostředky, jimiž pracovníci PKB disponují;
- představoval řešení, které je nejoptimálnější v dané situaci.

Taktikou zákroku pracovníka PKB tedy rozumíme promyšlený a cílevědomý postup, jehož účelem je ochrana zdraví, života a majetku, jakož i jiných společenských a individuálních hodnot, jako jsou čest, vážnost, důstojnost osob apod. Cílem volby správné taktiky zákroku je odstranění protiprávního stavu, zajištění účinné ochrany zájmů

zákazníků, jejich zaměstnanců a jiných osob, včetně zajištění podmínek pro řádné vyšetření každého protiprávního jednání a provedení následných preventivních opatření.

[14][2][4]

2.1.1 Být připraven na situace PrO týkající se jeho pracoviště

Pracovník PKB by měl znát dobře nejen své pracoviště ale i jeho okolí, aby mohl předvídat situace PrO. Také by měl znát míru hladiny kriminality v okolí. Podle různých aspektů, jež se v okolí jeho pracoviště vyskytují, se poté může připravit na různé situace, jež mohou nastat.

Pracovník, který ví, že v okolí jeho pracoviště se vyskytuje alespoň jedna hospoda, bar či nálevna, musí počítat s větší procentuální mírou hrozící ze strany člověka v alkoholovém opojení, než pracovník, v jehož okolí pracoviště se podobné zařízení nevyskytuje. Takový pracovník, jenž zná své pracoviště a okolí, je více seznámen s hrozícím nebezpečím a je lépe připraven na situace PrO.

2.1.2 Vědět jak postupovat v situacích PrO

Správný odhad situace PrO dokáže pracovníkovi PKB dát, jistý „náskok“ a jistou výhodu se připravit na následující postup v dané situaci. Pracovník poté může postupovat a mít situaci ve svých rukou.

Je důležité, aby pracovník vždy volil takový postup, který by vedl ve vyřešení situace v jeho prospěch a to bez jakékoliv újmy ať už na zdraví nebo finanční (materiální).

Před provedením zákroku musí pracovník PKB přihlížet k celé řadě okolností, zhodnotit vzniklou situaci a podle toho zvolit postup při zákroku. Jedná se především o rozhodnutí, zda zakročí, či zda bude dostačující provedení pouze určitého úkonu či jiného vhodného opatření.

Obsahem taktiky zákroku je volba správného postupu v mezích platných předpisů v dané situaci, určení prostředků, které budou při zákroku použity. Důležité je, aby pracovník PKB volil takový postup, který mu v konečném důsledku zaručuje úspěch. To však neznamená, že zakročující pracovník PKB pokračuje stále v taktice zvolené na počátku zákroku. Zjistí-li v průběhu zákroku, že zvolená taktika není optimální, ať již na základě nepřesného rozhodnutí, či změny situace, musí urychleně přejít k jinému taktickému postupu tak, aby zákrok byl úspěšně dokončen.

Základními kritérii pro volbu taktiky zákroku jsou:

- význam chráněného zájmu, který je narušen či ohrožen protiprávním jednáním;
- místo, čas a další okolnosti narušení veřejného pořádku či páčání jiné trestné činnosti;
- způsob a charakter protiprávního jednání;
- osoba pachatele trestného činu nebo přestupku.

Význam chráněného zájmu je posuzován z hlediska nebezpečí, které hrozí z jednání osoby (osob), proti které má být zákrok veden. Půjde-li o drobná narušení veřejného pořádku, verbální napadení občanů a další jednání, jimiž není bezprostředně ohrožen život, zdraví či majetek, bude pracovníkem PKB volen adekvátní postup i prostředky provedení zákroku. Jiná situace bude při závažném narušení veřejného pořádku a dalších jednáních bezprostředně ohrožujících chráněné zájmy. Zde pracovník PKB nebude volit vyčkávací taktiku, ale použije takových prostředků a opatření, která byt' tvrdě, avšak v souladu se zákony umožní dosáhnout cíle, sledovaného provedením zákroku. [14][2][4]

2.2 Jaký výcvik je dostačující?

Připravenost je největší přednost pracovníka, aby byl o krok napřed před dotyčným pachatelem. Pokud dojde k útoku pachatele, je důležité, aby pracovník změnil průběh situace ve svůj prospěch. Proto je důležité mít alespoň sebeobranný kurs, který pracovníka naučí jak v situacích fyzického napadení postupovat. Jak se ubránit (vyhnout) útoku, jak postupovat a jak nakonec útok pachatele zneškodnit. Proto by výcvik měl být přizpůsobený tak, aby v něm byly zahrnuty techniky na nejpravděpodobnější možné způsoby útoků na pracovníka fyzické ochrany, se kterými se mohou setkat při výkonu služby.

Výcvik by proto měl obsahovat odváděcí, znehybňující, poutací aj. techniky, dále zacházení s výzbrojí pracovníka PKB, která je pracovníkovi k dispozici při výkonu služby. A v neposlední řadě by výcvik PrO měl obsahovat taktické postupy a komunikační dovednosti využívané při zákrocích.

2.3 Vybavení

Ukázka vybavení, které pracovník PKB může využívat při výkonu služby a které mu může pomoci v situacích PrO.

2.3.1 Tísňové (osobní) hlásiče a mikropsínače

Osobní tísňový hlásič

Jedná se o elektronické zařízení, které slouží k vyhlášení poplachu, když je člověk v tísni a potřebuje pomoc. Například pokud se pracovník PKB dostane do situace PrO, může si tímto přivolat pomoc nebo spustit alarm. Může se jednat o zařízení statické a mobilní.

Obr. 1 Statický a mobilní tísňový hlásič [18]

Mikropsínače

Jedná se o zařízení podobné jako osobní tísňové hlásiče, ale slouží k jiným účelům, v případě pracovníka PKB na pozici vrátný, může pracovník zmáčknutím mikropsínače zablokovat vstup, např. elektronicky ovládané dveře a tím zkomplikovat pachateli vstup do budovy, nebo útěk z budovy.

2.3.2 Elektrické paralyzéry

Paralyzéry zlikvidují útočníka okamžitě se sekundovým účinkem, aniž by byl zraněn. Při použití spínače umístěného v rukojeti a zasažení útočníka (dokonce i přes silnou vrstvu oděvu - 1,5 cm) dostane dotyčný elektrický výboj do nervosvalového systému. Paralyzéry působí na celé tělo útočníka, nejzranitelnějšími částmi jsou třísla, stehna, dolní část hrudního koše, ramena, týl, krk a šíje. Uvedené pomůcky využívají elektrošoku o napětí 75, 150 nebo 200 KV.

2.3.3 Obranné spreje

Jedná se o obranný sprej, jehož náplní je paralyzující látka, která působí na zrak, sliznici a dýchací cesty. Obvykle se jedná o výtažky z kajenského pepře. Po zasažení je člověk paralyzován na několik minut. Cítí palčivou bolest v očích a na sliznicích. Účinnost je na vzdálenost až 5 m. Slouží nejen k obraně proti agresivním útočníkům, ale lze je použít také k obraně proti agresivním zvířatům. Vyrábí se v několika velikostech a v různém provedení (tekutá střela, mlha, pěna) [10]

Obr. 2 Elektrický paralyzér a obranný sprej [18][19]

2.3.4 Obušky

Obušek je jednoduchá ruční zbraň pro boj zblízka na principu krátké hole.

Obr. 3 Teleskopický obušek a tonfa [18]

Teleskopický obušek

Teleskopický obušek je moderní úderná ruční zbraň určená převážně pro obranu, skládá se ze tří ocelových trubek zasunutých v sobě, nejmenší trubka je jištěna perkem proti samovolnému otevírání obušku. Prudkým švihnutím se obušek rozloží do plné délky.

Tonfa

Tonfa (nazývaná též „obušek s kolmou rukojetí“) je úderná ruční zbraň podobná obušku, vyrobená většinou z plastu. Oproti obušku se tonfa díky dalšímu úchytu dá používat variabilněji, je možné krýt si s ní předloktí po celé jeho délce a zároveň rychle provést úder.

2.3.5 Pouta

Pouta slouží k zadržení pachatele, nebo jeho omezení na pohybu. Pouta používají policejní jednotky, ale jejich použití spadá i pod soukromé bezpečnostní služby. Pouta se dávají tehdy, pokud by ze strany pachatele stále hrozil útok. Mezi pouta patří klasické kovové odemkatelné klíčem, nebo stahovací pouta z plastu.

Obr. 4 Klasické kovové pouta a stahovací plastové [18][19]

2.3.6 Intenzivní svítilny

Jedná se v podstatě o tzv. "baterku", která vydává intenzivní nepřerušované světlo nebo pracuje na principu foto-blesku. Světelný zdroj způsobuje několikaminutové oslnění. Požadovaného efektu - oslnění útočníka lze dosáhnout pouze za snížené viditelnosti. Při denní světlo má přístroj účinek nulový. Při použití proti útočníkovi je třeba respektovat fakt, že přístroj potřebuje nějaký čas na znovu nabití kondenzátorů (až 10 s). Tomu je třeba uzpůsobit taktiku obrany.

Obr. 5 Intenzivní svítilna [19]

2.3.7 Mobilní zobrazovací jednotka

Jedná se o mobilní elektronické zařízení, které dokáže přijmout a následně zobrazit videosignál z CCTV. Výhodou tohoto zařízení je možnost neustále sledovat celý kamerový systém, i když pracovník zrovna nesedí u zobrazovací jednotky a je např. na obchůzce. Zařízení je schopné bezdrátově přijímat signál pomocí Wi-Fi sítě. Nevýhodou zařízení je zatím vysoká cena.

Obr. 6 Mobilní zobrazovací jednotka [19]

Pracovník nejen že musí znát jak postupovat v situacích PrO, ale musí mít i znalosti týkající se samotné PrO, neboť jeho pracovní funkce má mnoho možných možností ať už se jedná o jeho pracoviště, či co je jeho pracovní náplní. Dle toho by měl být připraven na situace PrO. Tato příprava by měla obsahovat výcvik přizpůsobený pracovníkovi a měl by disponovat i jistým vybavením, jež mu může pomoci ve výkonu jeho pracovní funkce.

3. PRACOVNÍ FUNKCE V PKB V SOUVISLOSTI SE VSTUPEM DO OBJEKTU A JEHO OPUŠTĚNÍM

Rozdělení pracovníků PKB, jejichž pracovní náplň má co do činění se vstupem do objektu nebo s jeho opuštěním. Jedná se především o vrátného, recepčního-informátora a bezpečnostního pracovníka. A dělení jejich náplní pracovní pozice, pracoviště, vybavení a požadavky na danou profesi.

3.1 Vrátný

Úkolem vrátného je zajišťovat hlídání určitých objektů (nejčastěji budov, kde sídlí určitá organizace, skladů apod.) a dozor u jejich vchodů a vjezdů.

Obr. 7 Vrátný [19]

3.1.1 Náplň pracovní pozice

Pracovními činnostmi jsou - dozor u vchodu resp. východu objektu, v němž působí určitá organizace, zejména za účelem zabránění vstupu nepovolaných osob a nepovolenému vynášení majetku organizace, případné hlídání dalších svěřených objektů, motorových vozidel či jiných zařízení, obchůzky objektů a zařízení a jejich zajišťování proti krádežím, poškozením, živelným pohromám apod. - zajišťování správnosti zápisu návštěv i zaměstnanců organizace, případné vydávání návštěvních karet či lístků - telefonické ohlašování návštěvníků zaměstnancům, kterých se návštěva týká - předávání vzkazů a dopisů ponechaných ve vrátnici - poskytování informací návštěvníkům o tom, kde naleznou hledaného zaměstnance či útvar, poskytování základních informací o činnosti organizace - vedení evidence o svěřených objektech a zařízeních - příp. prodej některých předmětů či publikací, které souvisejí s činností organizace nebo vybírání poplatků za užití

hlídaných objektů a zařízení, vyúčtování tržeb. Někdy je pracovní náplň vrátného omezena pouze na základní dozor ve vrátnici u vchodu do budovy.

3.1.2 V jakém pracuje prostředí?

Povolání je vykonáváno ve vrátnicích u vstupu do budov, ve vnitřních i vnějších prostorách hlídané budovy či jiného objektu. Je třeba počítat s prací na směny, s měnícími se klimatickými podmínkami.

Obr. 8 Ukázka typů pracovních prostředí vrátných [19]

3.1.3 Pracovní vybavení

Pracovními prostředky je např. obrazovka zachycující střežený objekt, baterka, vysílačka, příp. i služební pes či dokonce stělná zbraň, někdy také telefonní centrála.

3.1.4 Předpoklady vrátného

Předpokladem pro úspěšný výkon povolání je spolehlivost, rychlá reakce, dobrá paměť. Vzdělání stačí základní. Nevhodné pro občany s těžkými vadami pohybového ústrojí a pohybové koordinace, těžkými vadami sluchu a zraku.

3.2 Recepční-Informátor

Recepční-Informátor je pracovník, který podává návštěvníkům příslušné organizace základní informace o činnosti organizace, o tom, kde najdou hledané pracovníky. Tato pozice je snadno zaměnitelná s pozicí recepční v hotelu, jejíž hlavní náplní je zajišťování chodu recepce, tedy základního místa kontaktu hosta s hotelem či jiným ubytovacím zařízením.

Obr. 9 Recepční-informátor(ka) [19]

3.2.1 Náplň pracovní pozice

Rozdává informační letáky a brožury týkající se činnosti organizace, dojednává návštěvy u jednotlivých pracovníků, odvádí je na místo. Také kontroluje, kdo do organizace přichází a zajišťuje zapisování návštěvníků do knihy návštěv.

3.2.2 V jakém pracuje prostředí?

Povolání je vykonáváno převážně ve vrátnici za informační přepážkou.

Obr. 10 Ukázka typů pracovních prostředí recepčních [19]

3.2.3 Pracovní vybavení

Pracovním prostředkem je hlavně telefon.

3.2.4 Předpoklady Recepční-Informátora

Předpokladem pro úspěšný výkon povolání je úplné střední vzdělání, schopnost jednat s lidmi, někdy také cizí jazyky.

3.3 Bezpečnostní pracovník

Primárním úkolem bezpečnostního pracovníka je zajišťovat ochranu majetku a osob.

Obr. 11 Bezpečnostní pracovník [19]

3.3.1 Náplň pracovní pozice

Pracovními činnostmi jsou - dozor u vchodu resp. východu objektu, v němž působí určitá organizace, zejména za účelem zabránění vstupu nepovolaných osob a nepovolenému vynášení majetku organizace, případné hlídání dalších svěřených objektů, motorových vozidel či jiných zařízení, obchůzky objektů a zařízení a jejich zajišťování proti krádežím, poškozením, živelným pohromám apod. - obsluha osobních i nákladních vrátnic chráněných organizací a dalších objektů - evidence a zjišťování totožnosti osob vstupujících do objektu i přivážených či přinášených nákladů a předmětů - prověřování dokumentů projíždějících automobilů a dalších dopravních prostředků - kontrola a prohlídky zavazadel procházejících osob - obsluha elektronických zabezpečovacích, požárních a hasicích systémů - kontrola neporušenosti mechanických zábran - v případě požáru či jiné pohromy zajišťování prvních kroků k zamezení neštěstí a škod do příjezdu hasičů, policie apod. - vedení dokumentace o průběhu služby a o mimořádných událostech - ozbrojený doprovod osob za účelem jejich ochrany před eventuálním přepadením - ozbrojená ochrana přepravovaného zboží za účelem ochrany před eventuálním přepadením.

3.3.2 V jakém pracuje prostředí?

Povolání je vykonáváno v prostředí vrátnic u vstupu do budov, ve vnitřních i vnějších prostorách střežené budovy či jiného objektu, v motorových vozidlech (při ochranném doprovodu) i na dalších místech, pokud je bezpečnostní pracovník pověřen soustavnou ochranou určité osoby. Je třeba počítat s prací na směny, s měnícími se klimatickými podmínkami, v některých případech s nebezpečím.

Obr. 12 Ukázka typů pracovních prostředí bezpečnostních pracovníků [13]

3.3.3 Pracovní vybavení

Pracovními prostředky je např. obrazovka zachycující střežený objekt, baterka, vysílačka, příp. i služební pes či střelná zbraň.

3.3.4 Předpoklady Bezpečnostního pracovníka

Bezpečnostní agentury mívají vlastní požadavky (mezi ně může patřit i středoškolské vzdělání s maturitou) a uchazeče o zaměstnání zpravidla podrobují testům či psychologickým vyšetřením. Potřebná je spolehlivost, ukázněnost, rychlá reakce a úsudek, schopnost improvizovat, dobrá paměť, fyzická a psychická zdatnost a obratnost. [13]

Povolání pracovníků PKB je široká škála, zde byly popsány pouze tři a to ty které souvisí s tématem bakalářské práce. Rozdělením a definováním pracovníků PKB souvisejících se vstupem do objektu, je dán patrný přehled s čím vším se pracovníci musí potýkat, co je jejich pracovní náplní, respektive jejich pracovní vybavení.

4. NEJČASTĚJŠÍ SITUACE PRO V SOUVISLOSTI SE VSTUPEM DO OBJEKTU A S JEHO OPUŠTĚNÍM

V této kapitole je rozebráno jaké situace PrO můžou nastat v souvislosti se vstupem do objektu a s jeho opuštěním a s jakými situacemi se pracovníci PKB mohou setkat. Kdy se snaží útočník dostat do objektu ať už sám, či s předmětem. Co je vlastně příčinou dané situace a proč se jí pachatel snaží provést. O jaké konkrétní pachatele jde, jejich jednotlivá rozdělení, ať už dle úmyslu, nebo z jiného důvodu. A nakonec jak v těchto situacích obecně postupovat.

4.1 Pachatel se snaží dostat do objektu

Důvodů proč se pachatel snaží dostat do objektů je hned několik. Pachatel chce spáchat protiprávní čin, např. bude chtít něco ukrást, nebo něco či někoho poškodit. Nebo se jedná o člověka, jenž je naštvaný nebo dokonce agresivní. Nebo je pod vlivem omamné látky a neuvědomuje si počiny svého chování. Proto se pachatele dají rozdělit do skupin.

4.1.1 Člověk s postranním úmyslem

Jedná se o člověka, který má v úmyslu nějakým způsobem poškodit něco v objektu, tímto je myšleno například firmě, jež má v objektu své místo působení udělat finanční ztrátu, či poškodit renomé firmy. Pachatel se snaží být nenápadný, většinou působí slušným dojmem, je dobře oblečen a od pohledu není jeho úmysl zřejmý, proto jeho odhalení je nejtěžší.

Obr. 13 Ukázka člověka s postranním úmyslem [18]

4.1.2 Člověk se špatnou psychickou náladou

V tomto případě se může jednat jak o klienta, tak o zaměstnance firmy, jenž v objektu působí. Může se stát, že klient, či zaměstnanec je psychicky rozladěn. Tento stav se dá rozdělit:

- nespokojený;
- naštvaný;
- agresivní.

Obr. 14 Ukázka agrese [18]

4.1.3 Člověk pod vlivem návykové látky

Chování člověka pod vlivem návykové látky je často nepředvídatelné, tudíž představuje pro pracovníka PKB jistou hrozbu. Pachatel se většinou snaží dostat do objektu za účelem pobavení, např. si povykládat s pracovníkem PKB, pokud je ale dotyčný vykázan, můžou se u něj projevit známky agrese.

Obr. 15 Ukázka člověka pod vlivem návykové látky [18]

4.1.4 Ostatní

Zde patří jisté skupinky lidí, se kterými se pracovník PKB může potkat:

- bezdomovci;
- lidé se sexuálním motivem;
- lidé snažící se zkrátit čas, nebo se nudí.

Obr. 16 Ukázka bezdomovce [18]

4.2 Pachatel se snaží dostat z objektu

Pachatel, který se snaží dostat z objektu má většinou jen jeden důvod a to je že spáchal něco protiprávního v objektu a snaží se dostat ven. Pachatel většinou má velmi naspěch, to může být spojeno s agresivním chováním, protože se pachatel snaží dostat ven za jakoukoliv cenu.

4.3 Pachatel se snaží dostat do objektu s předmětem

Pracovník PKB na pozici související se vstupem do objektu se většinou do těchto situací často nedostává, ale pokud k takovéto situaci dojde je většinou riziko velice velké, z důvodu nebezpečnosti předmětu. Může se jednat o např. zbraň, nebezpečnou látku, výbušninu, či něco podobného. Při odhalení pachatele, většinou napomáhá intuice, či podezřelé chování pachatele.

Obr. 17 Ukázka osoby snažící se odnést předmět, nebo jej umístit v objektu [18]

4.4 Pachatel se snaží dostat z objektu s předmětem

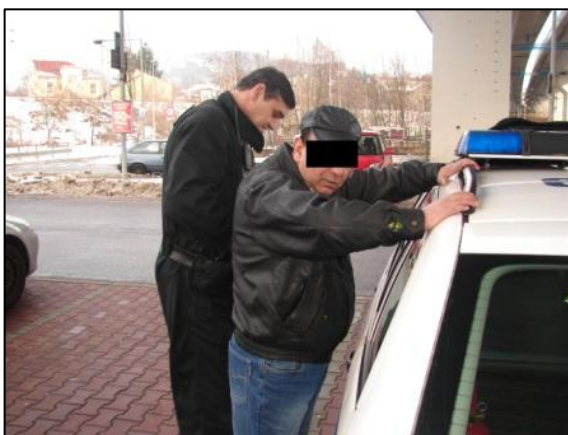
S touto situací se pracovník PKB může setkávat velice často. Pachatel, který se snaží odnést předmět z objektu, nejčastěji za účelem sebe obohacení se snaží být nenápadný. Velikou výhodou je dobrý postřeh a dobrá paměť pracovníka PKB. Při odhalení pachatele se pachatel snaží dostat z objektu za každou cenu. Ve většině případů je pachatel po odhalení agresivní, což představuje pro pracovníka PKB jistou hrozbu.

4.5 Postup pro situace PrO

Pokud se pracovník dostane do situace PrO, měl by vědět jak v této situaci postupovat. Proto se postup dělí:

- **Odhalení pachatele** – Odhalení úmyslu pachatele je dáno především všímavostí pracovníka PKB. Pracovník může rozhodnout podle několika aspektů jako je pachatelovo chování, které může být ovlivněno nervozitou, psychickým stavem (naštvaní, agrese) či návykovou látkou. Nebo podezřelý předmět, jenž může mít u sebe či předmět, které neměl při příchodu.
- **Zastavení pachatele** – Po odhalení pachatele je potřeba jej zastavit aby nemohl pokračovat ve svém úmyslu. K tomuto může využít pracovník všech prostředků, jež mu jsou k dispozici ne však takových, jejichž použití by vedlo k ohrožení zdraví pachatele. Může mu zamknout vchod a tím zabránit dalšího postupu pachatele, nebo dát nějakou překážku do cesty pachatele případně se mu sám postavit, pokud pracovník zhodnotil riziko, které hrozí ze strany pachatele jako minimální nebo žádné.
- **Zadržení pachatele** – Pokud se pachatel dopustil nějakého protiprávního činu, zaútočil na pracovníka PKB, nebo představuje hrozbu pro okolí je potřeba jej zadržet, záleží na různých faktorech, jako zda si je pachatel vědom toho že něco

spáchal a spolupracuje, nebo zda pachatel nespolupracuje a jeho chování je agresivní, zde pak pracovník volí postupy, které vedou k eliminování pachatele s pojené s jeho zadržením a pokud možným následným odvedením mimo budovu kde jej pracovník PKB propustí, či vyčká na dobu potřebnou pro příjezd PČR (zásahové služby SBS). K tomu pracovník může využít naučené postupy, které mohl získat při výcviku, jako jsou série cviků, jež vedou k zadržení pachatele s použitím obranných prostředků, pokud je má k dispozici.

Obr. 18 Ukázka zadržení pachatele [18]

Uvedením základních situací PrO, v nichž se pracovníci PKB mohou ocitnout, jsou jasné. Jedná se především o to, proč má pachatel v úmyslu tuto situaci zapříčinit. A co jej k tomu vede. Pracovník by pak měl postupovat dle návodu, aby odhalil pachatele, po odhalení jej zastavil, aby nemohl pokračovat ve svém úmyslu, a nakonec je-li to potřeba jej i zadržet.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Účelem dotazníkového šetření je získat informace o stavu úrovně profesionality mezi bezpečnostními pracovníky PKB v souvislosti se vstupem do objektu a to pomocí mnou vytvořeného dotazníku (viz příloha). Tato kapitola obsahuje dotazníkové šetření a následné zpracované výsledky.

5.1 Údaje o dotazníkovém šetření

Účel studie

Účelem studie je získání informací, které poslouží jako podklad pro bakalářskou práci „Příprava pracovníka PKB na situace profesní obrany“.

Cíle dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového šetření je zjistit současný stav pracovníku PKB na pozici související se vstupem do objektu, jejich připravenosti na situace PrO, vybavení které mají k dispozici a zjistit četnost hrozícího rizika na této pozici.

Realizátor: Josef Holiš

Zvolená metodologie: Dotazníkové šetření

Výběrový soubor

Cílovou skupinou jsou především pracovníci PKB na pracovní pozici související se vstupem do objektu (vrátný, recepční-informátor, bezpečnostní pracovník).

Výsledný soubor: 15 platných dotazníků

Technika sběru dat

Zvolenou metodou sběru dat bylo osobní navštívení různých firem a podniků, u nichž se potřebná pracovní pozice nachází. Zde bylo poté provedeno vyplnění dotazníků pracovníky PKB na pozici související se vstupem do objektu.

Zpracování dat

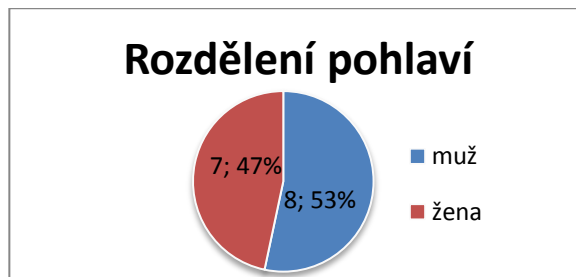
Získaná data byla zpracována pomocí programů Microsoft Word a Microsoft Excel.

5.2 Zpracované výsledky

Dotazník se skládal z deseti otázek týkajících se současného stavu pracovníků PKB na pozici související se vstupem do objektu z čehož dvě otázky byly v případě kladné odpovědi dále rozvinuty (čímž se maximální počet otázek zvýšil na 12).

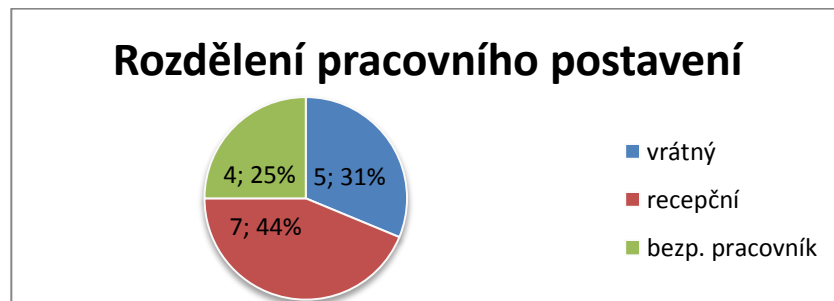
Ukázka dotazníku je v Příloze P I.

1. Rozdělení pohlaví

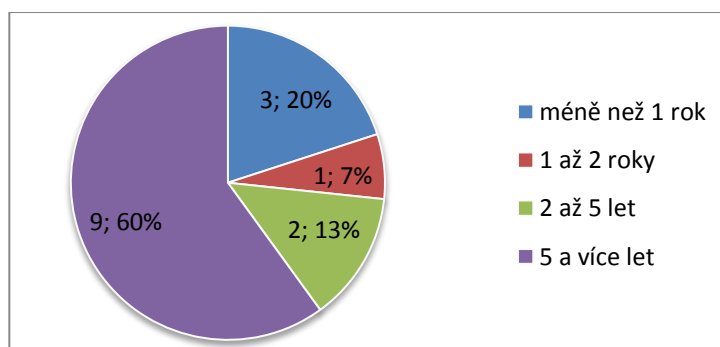
Graf 1 Rozdělení pohlaví

2. Rozdělení pracovního postavení

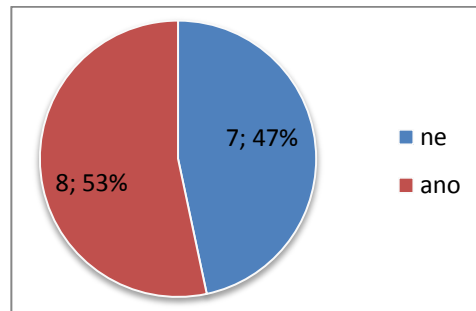
Graf 2 Rozdělení pracovního postavení

3. Jak dlouho již pracujete na vaší pozici?

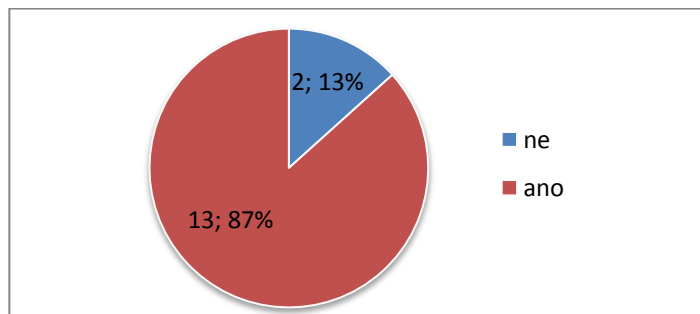
Graf 3 Doba trvání pracovní pozice

4. Byl(a) jste někdy školen(a) v profesní obraně?

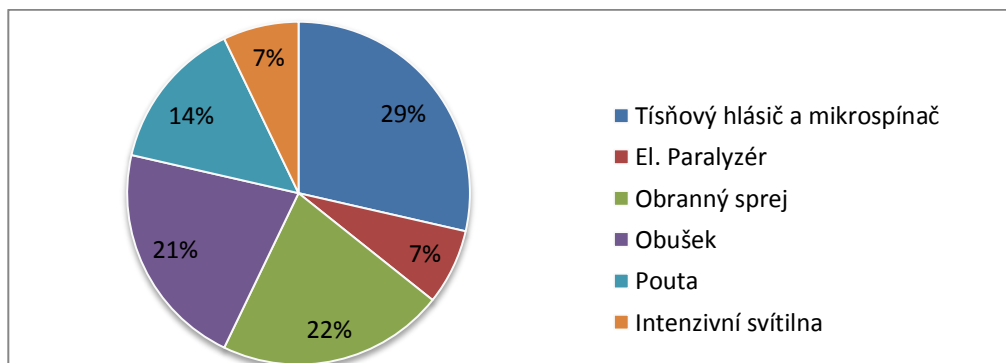
Graf 4 Školení v profesní obraně

5. Máte možnost použití obranných prvků?

Graf 5 Obranné prvky I

- Při odpovědi „ANO“ došlo k rozšíření otázky na druhy obranných prvků.

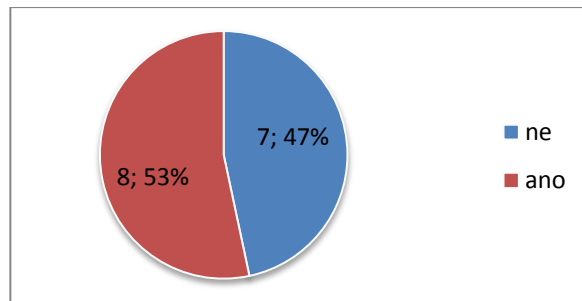
Graf 6 Obranné prvky II

6. Seřad'te podle Vás možnosti dle nejčastějšího výskytu:

U této otázky museli dotázaní seřadit, dle svého uvážení, nejčastější situaci PrO, jež může podle nich nastat. Seřazeno od nejčastější situace:

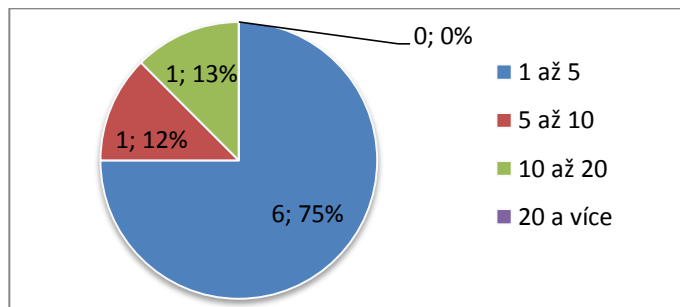
- I. **Pachatel se snaží dostat do objektu.**
- II. **Pachatel se snaží dostat z objektu s předmětem.**
- III. **Pachatel se snaží dostat z objektu.**
- IV. **Pachatel se snaží dostat do objektu s předmětem.**

7. Ocitl(a) jste se někdy v situaci profesní obrany?

Graf 7 Situace PrO I

- Při odpovědi „ANO“ došlo k rozšíření otázky na četnost situace PrO.

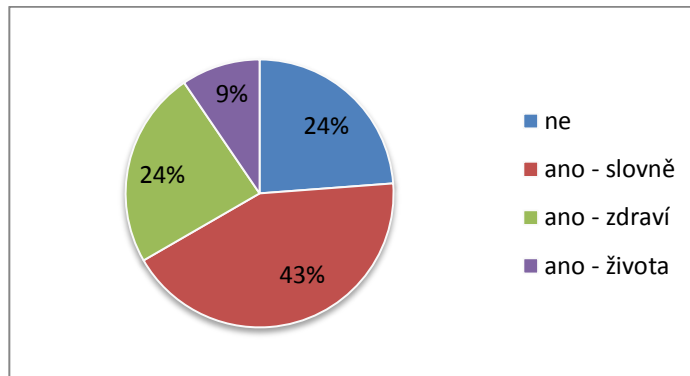

Graf 8 Situace PrO II

8. Setkal(a) jste se někdy s těmito situacemi (přibližně):

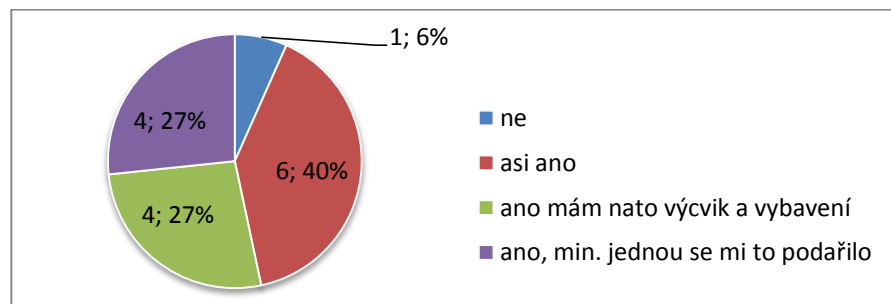
U této otázky měli dotázaní odpovědět, s jakou situací PrO se nejčastěji setkali, ať už v číslech, nebo procentech. Většina dotázaných měla s vyplněním tohoto bodu problém z důvodu, že si už nebyli jistí, nebo už nevěděli. Proto tato otázka nebyla zpracována.

9. Byl(a) jste někdy v ohrožení?

Graf 9 Ohrožení

10. Dokázal(a) byste zadržet pachatele?

Graf 10 Zadržení pachatele

Výsledky z dotazníkového šetření pomohly získat vědomosti potřebné k určení nejčastějších situací PrO, jimž musí pracovníci PKB na pozice související se vstupem do objektu čelit. Dále došlo ke zjištění rozdělení poměrů mezi hned několika faktory (pohlaví, pracovní postavení, délka doby zaměstnání, zda pracovníci PKB mají školení v PrO, či se někdy v situaci PrO ocitli). Dále došlo ke zjištění, jakými obrannými prvky disponují na svém pracovišti a že věří svým schopnostem a vybavení tak že by dokázali zastavit pachatele.

6. METODICKÁ POMŮCKA PRO PRACOVNÍKA PKB – VRÁTNÝ

Tato kapitola je určena speciálně pro pracovníka PKB na pozici vrátný pro dvě nejčastější situace PrO se kterými se na svém pracovišti může setkat, konkrétně se jedná, když se pachatel snaží dostat do objektu a když se snaží ukrást předmět z objektu. Je zde uvedeno, jak by se pracovník PKB měl v dané situaci zachovat, jak postupovat, aby došlo k ukončení situace PrO v jeho prospěch.

6.1 Pachatel se snaží dostat do objektu

Jedná se o nejčastější situaci profesní obrany, se kterou se lze setkat. Pachatel se bude snažit dostat do objektu za účelem spáchání protiprávního skutku, ať už se jedná o přestupek, či trestný čin. V této profesní situaci není vysoká pravděpodobnost rizika hrozící vrátnému, z důvodu že když dojde k odhalení úmyslu pachatele, většinou se pachatelé dají na útěk.

Je důležité dívat se na každou neznámou osobu jako na potenciální hrozbu, neboť jedním pohledem se většinou nedá zjistit plánovaný úmysl osoby, ten se zjistí, až dojde k prvnímu kontaktu s osobou.

6.1.1 Odhalení pachatele

Při odhalování neznámé osoby hraje prim čas, jenž je potřebný k zjištění že se již nejedná o osobu ale pachatele, jež se snaží dostat do objektu. Pokud není na první pohled jisté, že se jedná o pachatele snažícího se dostat do objektu, např. neznámá osoba přeलेze, či přeskočí, přes turnikety, poté si může být vrátný jist, že se jedná o pachatele.

K odhalení pachatele může vrátnému pomoci hned několik faktorů:

- **Podezřelé chování pachatele** - pachatel se chová nepřírodně, jeho chování je ovlivněno nervozitou či strachem, jež může být na první pohled patrné.
- **Pachatel je pod vlivem návykové látky** – pachatelovo chování se liší od normálního stavu. Pachatel se může potýkat se zhoršenou koordinací pohybu, jeho soustředění může být zhoršeno, jakož i nesrozumitelnost jeho hlasového projevu.

- **Zavedené postupy vrátného (intuice)** – vrátný pokud si není jist úmyslem osoby, může vyjít jakoby do protiútok. Zeptá se, jestli může osobě jakkoliv pomoci, zda osoba někoho hledá apod. Osoba může být tímto zaskočena a může se dopustit chyby, jež vrátnému dá náznak, zda se jedná o pachatele. Pokud osoba odpoví, že jde za panem Novákem, vrátný se může zeptat na důvod návštěvy, může zavolat panu Novákovi, zda návštěvu očekává či pro pana Nováka nechá zajít, aby potvrdil totožnost osoby.
- **CCTV** – pokud vrátný má k dispozici záběry z kamer snímající prostor venkovních vstupů do objektu je zde možnost odhalení pachatele ještě před vstupem do objektu a nepovolit mu vstup do objektu.

Všechny tyto aspekty mohou vrátnému pomoci v časném odhalení potenciálního útočníka a tím minimalizovat možné riziko z útočnickovy strany.

6.1.2 Zastavení pachatele

Pokud již došlo k odhalení pachatele, je důležité jej zastavit, aby nepokračoval. Většina pachatelů se po odhalení dá na útěk. Pokud tomu tak není, velmi zde roste riziko nebezpečí pro vrátného z důvodů odhodlání pachatele nevzdat snahu se dostat do objektu. V tomto případě je již pro vrátného povinnost zvolit takový postup, který by vedl ke zrušení snahy pachatele se dostat do objektu.

Obr. 19 Vrátný zastavil pachatele zamknutím dveří [13]

Komunikace

Je důležité si vždy zachovat chladnou hlavu a podle toho také jednat. Vrátný by se neměl nechat vyprovokovat pachatelem, aby jeho úsudek nebyl emočně ovlivněn. Při komunikaci s pachatelem by vrátný měl udržovat jistý odstup a komunikovat v klidu.

Přibližná podoba jak postupovat:

- v klidu nechat pachatele vyslovit svou stížnost a pozorně poslouchat,
- udržovat oční kontakt,
- snažit se vcítit do pachatele a pochopit, proč tak jedná,
- **jednat zdvořile, ale nesnižovat svou autoritu,**
- omluvit se za nastalou nepříjemnou situaci,
- mluvit jasně, srozumitelně, stručně, hlasitě, ale zároveň nezvyšovat hlas,
- mluvit o podstatě problému, snažit se najít řešení,
- dodržovat vykání a oslovení, např. „Pane, prosím uklidněte se a odejděte.“.

Dodržováním těchto zásad ve většině případu došlo ke zklidnění pachatele. Tato metoda je vhodná zejména pokud se jedná o nespokojené, naštvané klienty či zaměstnance. U agresivních osob je komunikace již horší, je zde větší pravděpodobnost, že komunikace selže a je potřeba proti pachateli již zakročit. [3][10]

Příklady správné komunikace:

„Pane, prosím vás uklidněte se. Žádám vás, abyste nedělal problémy. Prosím, odejděte. Tento problém můžeme v klidu vyřešit. Nenuťte mě proti vám zasahovat.“

Příklady nesprávné komunikace:

„Hej co tu chceš?! Vypadni! Tady nemáš co dělat!“ Atd.

Pokud komunikace selže

Pokud pachatel nereaguje na prvky komunikace a nedochází k němu k uklidnění. Zde už je pak potřeba proti pachateli zakročit dostupným vybavením, jež má vrátný k dispozici, pozor nejedná se o prvky, kterými se lze bránit, ale o prvky kterými lze zabránit v postupu pachatele do objektu, např. uzamknutí vchodu pomocí spínače, za

předpokladu že je vstup takto vybaven. Nebo zablokovat vstup nějakou překážkou, jež způsobí zpomalení vstupu pachatele do objektu.

Jako poslední možnost bych uvedl, aby se postavil vrátný pachateli, ale jen za předpokladu, že vrátný odhadl situaci a možnou hrozbu ze strany pachatele a ve výsledku nedojde k ohrožení či zdravotní újmě vrátného. Zde je potřeba dobře odhadnout riziko, jež hrozí ze strany pachatele.

Možné riziko:

- **Pachatel je ozbrojen** – zde hrozí vážné riziko újmy na zdraví, také záleží na typu zbraně, již se pachatel ozbrojil. Zbraň může být improvizovaný předmět, např. klacek, deštník, apod. Nebo se jedná o nebezpečný předmět obušek, nůž, atd.

Obr. 20 Ukázka ozbrojení pachatele [18]

Doporučení: Nezasahovat ale přivolat pomoc, zasahovat jen v případě dobrého výcviku proti zbraní a dobré fyzické připravenosti.

- **Pachatel není sám** – v tomto případě riziko narůstá dle počtu pachatelů a ve stavu, jež se nacházejí, mohou být agresivní, ozbrojení, pod vlivem návykové látky.

Obr. 21 Ukázka útoku ve skupině [18]

Doporučení: Nezasahovat sám, ale přivolat pomoc. Velké riziko zde hrozí, i když má vrátný výcvik proti skupině lidí.

- **Pachatel je pod vlivem návykové látky** – riziko zde hrozí z důvodu nevyzpytatelnosti pachatele a to především kvůli extrémní možnosti změny nálady, jež může návyková látka způsobovat. I při malém podmětu se pachatelova nálada může změnit z klidu na agresivitu během chvilky. Navíc může návyková látka vyvolat stav, kdy si pachatel vlastně neuvědomuje, co dělá. Může také dojít k posunu prahu bolesti.

Doporučení: Zasahovat jen v případě vlastního uvážení a to v případě že nedojde k jakékoliv újmě, nebo bude minimální.

Vrátný není povinen riskovat jakoukoliv formu újmy svého zdraví, pokud posoudil hrozbu ze strany pachatele jako nad jeho možnosti nebo zda by zásahem riskoval své zdraví, není povinen zasáhnout proti pachateli, ale je povinen dát vědět bezpečnostní složce dle popisu práce se kterou firma spolupracuje, např. firma SBS, nebo přímo PČR.

6.1.3 Zadržení pachatele

Pokud pachatel spáchal přestupek či trestný čin, nebo zda došlo z jeho strany k napadení vrátného či jiných osob, ať už slovního či fyzického, je potřeba pachatele zadržet.

Zde je možnost rozdělit průběh zadržení podle stavu situace a chování pachatele:

- **Pachatel spolupracuje** – Pachatel si uvědomuje, že se dopustil protiprávního jednání a již dál se nesnaží vyvolávat konflikt. Pracovník jej může vyzvat, aby následně opustil objekt a aby se nevracel, a to v případě že pachatel předtím nespáchal protiprávní čin, k jehož řešení je potřeba třetí strany, např. asistence PČR.
- **Pachatel nespolečuje (neútočí)** – Zde pachatel nereaguje na pokyny pracovníka a odmítá jakékoliv následné vyřešení situace, např. pachatel setrvává v objektu a nechce jej opustit. V této nastalé situaci je potřeba aby vrátný upozornil nadřízeného a kontaktoval bezpečnostní složku. (firma SBS, PČR, atd.)

- **Pachatel nespolupracuje (útočí)** – Pachatel je agresivní a i přes všechny možnosti komunikace se snaží zaútočit, nebo jakkoliv ohrozit vrátného nebo osoby poblíž. V této situaci pokud vrátný uzná za vhodné, že riziko jeho zásahu nepřekračuje přípustnou mez jeho ohrožení, může využít svých znalostí výcviku, či vybavení, jež má k dispozici.

K zadržení pachatele může vrátný využít svých znalostí z výcviku, pokud nějaký měl. Může se jednat o sérii naučených cviků, jež vedou k odvrácení útoku na vrátného s následným zneškodněním útoku pachatele a jeho následným zadržením do příjezdu povolanych pracovníků (firma SBS, PČR).

Vrátný může také použít obranných pomůcek a prostředků, jež má k dispozici. Může se jednat o použití pepřového spreje, čímž dojde k dočasné indispozici vnímacích smyslů pachatele, jako zhoršené vidění, potíže s dýcháním, atd., při dobrém zásahu může dojít k úplnému zastavení pachatele, jehož následné zadržení je již snadné. Další pomůckou je použití elektrického paralyzéro, kdy dojde k dočasné indispozici pachatele, nevýhoda je aby pachatel byl na dosah ruky. Tato nevýhoda je také u obušku (teleskopický obušek, tonfa), kdy je potřeba zasáhnout pachatele tímto obranným prostředkem, výhoda těchto zbraní je jejich široká škála využití jak v obraně tak útoku.

Pokud došlo k zneškodnění útoku pachatele, je třeba jej zadržet na dobu nutnou do příjezdu pracovníků dle pracovního řádu vrátného. K zadržení pachatele může vrátný využít zadržovacích (poutacích) technik ať již s použitím pomůcek k tomu určených (pouta), improvizovaných (lano), nebo bez (držení v páce, zamčení pachatele do místnosti bez možnosti úniku).

Obr. 22 Zadržení pachatele

6.2 Pachatel se snaží ukrást předmět z objektu

Tato situace je druhá nejčastější, se kterou se vrátný může setkat. Této situaci předchází, že se pachatel dostal do objektu a teď se snaží dostat z objektu i s ukradeným předmětem. Tato situace představuje pro vrátného větší riziko z důvodu, že pachatel si je vědom že spáchal nějaký přečin a bude se snažit utéct i s předmětem za každou cenu, nebo aspoň do té doby dokud ví, že má šanci úniku. Pachatel nemusí být ani cizí osoba, může se jednat o klienta, člověka, jež došel za nějakým zaměstnancem, či dokonce samotný zaměstnanec, jež se rozhodl obohatit na účet firmy.

6.2.1 Odhalení pachatele

Při odhalení pachatele hraje velkou roli paměť a pozornost vrátného, registrovat rozdíly změny osoby při příchodu a při odchodu. Tímto se dá zjistit, zda osoba při odchodu nese něco navíc (nějaké zavazadlo, tašku, balíček,...). Vrátný může využít svého postavení a požádat podezřelou osobu o spolupráci s letmou kontrolou obsahu tašek či zavazadel. Opět je zde nutná ostražitost vrátného pozorovat osoby. Většinou to vrátnému pachatel neulehčí ve stylu, že přijde do objektu, vezme první věc, kterou vidí a utíká pryč. Opět zde hrají roli faktory, které mohou vrátnému pomoci odhalit pachatele.

Faktory určující odhalení pachatele:

- **Podezřelé chování pachatele** – pachatelovo chování je nepřirozené, chová se nervózně, snaží se být nenápadný, aby nebudil podezření.
- **Rozdíl změny nesených předmětů při příchodu a odchodu** – zde hraje roli paměť a pozornost. Tato varianta je velice složitá v objektech, kde dochází k velké frekvenci pohybu osob kolem vrátnice.
- **Zavedené postupy vrátného (intuice)** – opět může dojít k vyvedení pachatele z klidu, pachatel může začít být nervózní, může se např. přeříct, zakoktat apod.
- **Namátková kontrola** – vrátný pokud si není absolutně jist, může vyzvat podezřelou osobu k namátkové kontrole zavazadel.
- **CCTV** – vrátný může pomocí kamer odhalit pachatele přímo při činu.

Pokud dojde k odhalení pachatele, že se snaží odnést předmět z objektu, vzroste míra rizika, jež vrátnému hrozí.

6.2.2 Zastavení pachatele

Pokud pachatel zjistil, že je odhalen a pokud má šanci uniknout bude se snažit vyhnout nepříjemnostem útekem s předmětem nebo bez něj, záleží na charakteru předmětu (předmět může být užit jako zbraň, kterou může pachatel na vrátného zaútočit, nebo jej může po vrátném hodit). Může dojít i k fyzickému kontaktu mezi pachatelem a vrátným. Pachatel se jej bude snažit překonat, může jej odstrčit, povalit nebo uhodit. Většinou to bude v rychlosti a rozhodovat budou zlomky vteřiny. Zde již dochází k několika možnostem jak pachateli zabránit v úniku:

- **využití technických prostředků** – vrátný může disponovat elektronickým zařízením, jehož aktivací dojde k zablokování východu, např. aktivace mikrospínače vypne snímací jednotku samo otvíracích dveří;
- **využití vlastních schopností** – zde může vrátný využít znalostí a zkušeností z výcviku nasazením zadržovacích a odváděcích technik. V této variantě je podmínkou rychlost, potřebná k rychlému rozhodnutí jak zakročit proti pachateli a jakou techniku zvolit (viz. odváděcí techniky);
- **využití náhodných elementů** – zde se jedná o využití náhodných předmětů. Příklad: „Pachatel se snažil utéct, vrátný využil objemného svazku klíčů, jež měl u sebe a hodil je po pachateli. Pachatel něco takového nečekal a upadl, než se stačil zvednout, byl vrátný již u něj. Pachatel se sice snažil nepustit si vrátného k tělu, ale po ráně teleskopickým obuškem do nohy to vzdal a již nekladl odpor.“

I zde hrozí vrátnému možnost zdravotní újmy, proto pokud posoudil hrozbu ze strany pachatele jako nad jeho možnosti nebo zda by zásahem riskoval své zdraví, není povinen zasáhnout proti pachateli, zde se ale již jedná o protiprávní skutek ze strany pachatele tak je vrátný povinen kontaktovat PČR.

6.2.3 Zadržení pachatele

Při zadržení pachatele vrátný využívá svých znalostí z výcviku. Může využít sérii naučených cviků a hmatů vedoucí k zadržení pachatele nebo obraných prostředků. (více viz. podkapitola - 6.1.3)

6.3 Doporučený výcvik a vybavení

6.3.1 Výcvik

Výcvik určený pro vrátného není nijak speciální, měl by obsahovat taktické postupy, komunikační dovednosti využívané při zákrocích, určitě by měl obsahovat prvky sebeobrany, jako jsou obrana proti úderům a kopům, vyproštění z úchopu (za tělo, oblečení), odváděcí, znehybňující a poutací techniky.

Navíc by mohl obsahovat kopy a údery pro reálný boj, obrana proti chladným zbraním (nůž, teleskopický obušek atd.), obrana proti dvěma a více útočníkům. Dále je výhoda mít výcvik o použitelnosti obranných prvků, jež jsou vrátnému k dispozici na pracovišti, tj. výcvik s obuškem, s pouty, odzkoušení obranných sprejů či elektrických paralyzérů. (Více podkapitola- Ukázka a návod na základní výcvik pro vrátného)

6.3.2 Vybavení

Vybavení vrátného je důležité neboť se jedná většinou o prvního člověka, na něhož pachatel narazí. Pokud pachatel uvidí vybavení vrátného, jež má u sebe vybavení, např. vesta a opasek s obrannými pomůckami, může ho to odradit od dalšího postupu. Veliké doporučení pro vybavení mají:

- **mobilitní mikrospínač** – jeho aktivací dojde k okamžitému uzamknutí vstupu pomocí elektronického zařízení, což dokáže pachateli znepříjemnit situaci;
- **obranný sprej** – především pěnový, jež lze použít v malých uzavřených prostorech bez rizika nadechnutí působící látky;
- **teleskopický obušek** – jeho mobilita, účinnost a velká škála použití z něho dělá nedílnou součást výzbroje;
- **plastové rychlopouta** – Jež jsou lehké a skladné a dobře odvádí svou funkci.

6.4 Ukázka a návod na základní výcvik pro vrátného

Ukázka několika postupů a návodů pro vrátného jak postupovat v situacích PrO se kterými se může setkat, je zde uvedeno jen pár příkladů, jako je vyhnutí se přímému úderu, kopu nebo předmětu. Dále to jsou techniky zadržovací a odváděcí.

6.4.1 Obrana proti přímému úderu

Útočník provádí přímý úder. Obránce uhýbá ze směru útoku, kryje úder a zároveň zachytává útočnickovu paži. Za pomoci výkrutu lokte ho dovede k zemi, kde je fixován.

Obr. 23 Obrana - přímý úder I [15]

Obr. 24 Obrana - přímý úder II [15]

Obr. 25 Obrana - přímý úder III [15]

Obr. 26 Obrana - přímý úder IV [15]

6.4.2 Obrana proti přímému kopu

Obránce uhýbá ze směru útoku. Za pomoci krytu odráží útočnickovu nohu, čímž se agresor pootočí zády k obránci. Obránce nasazuje škrcení. V případě výškového nepoměru mezi agresorem a obráncem provede obránce kop pod koleno, díky kterému se agresor podlomí.

Obr. 27 Obrana – kop I [15]

Obr. 28 Obrana – kop II [15]

6.4.3 Obrana proti držení jednou rukou

Obr. 29 Obrana – držení I [15]

Obr. 30 Obrana – držení II [15]

Obr. 31 Obrana – držení III [15]

Po navolnění obránce nasazuje útočnickovi páku na loket. Pokud je potřeba útočnicka ihned odvést, je z páky na loket nasazena odváděcí páka na zápěstí.

6.4.4 Zadržení pomocí obušku

Po navolnění, například bodnutí obuškem do hrudníku útočnicka, bezpečnostní pracovník prostrčí obušek mezi paži a tělem agresora tak, aby se dostal pod jeho bradu. Jednou rukou stále fixuje paži útočnicka a druhou, spolu s obuškem, vyvíjí tlak pod bradou, čímž útočnicka zaklání a svádí na zem, kde provede jeho fixaci.

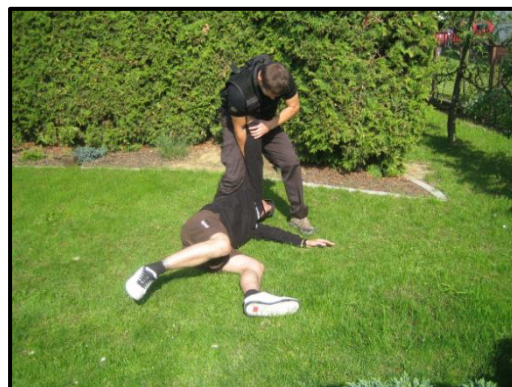
Obr. 32 Zadržení – obušek I [15]

Obr. 33 Zadržení – obušek II [15]

Obr. 34 Zadržení – obušek III [15]

Obr. 35 Zadržení – obušek IV [15]

Obr. 36 Zadržení – obušek V [15]

Obr. 37 Zadržení – obušek VI [15]

6.4.5 Odváděcí techniky

Odváděcí technika umožňuje odvedení nebo transport osoby z místa a to ve všech polohách. Nejčastěji se tyto technické donucovací prvky používají k odvedení výtržníka, opilé osoby nebo osoby budící veřejné pohoršení či pachatele trestné činnosti z veřejného prostranství. Účinnost této techniky je dosažena tím, že u osoby proti které je použita, se vyvolá silný pocit bolesti a omezí se hybnost některé končetiny nebo celého těla. V případě aktivního odporu agresora je nutné před nasazením odváděcí páky použít navoňovací techniku.

Odváděcí technika varianta 1

Bezpečnostní pracovník nejprve uchopí pravou ruku agresora a tahem k sobě ho vychýlí. Poté výtržníka levou rukou podhmatem uchopí za oděv a pravou nadhmatem za pravé zápěstí. Vytáčení zápěstí jeho pravé paže a prolomení lokte nutí agresora do stoje na špičkách.

Obr. 38 Odváděcí technika 1 I [15]

Obr. 39 Odváděcí technika 1 II [15]

Odváděcí technika varianta 2

Bezpečnostní pracovník přistupuje k agresorovi zepředu a vkládá svou ruku mezi tělo a paži útočníka. Pohybem ruky nahoru a k sobě prolamuje jeho loket a nasazuje páku.

Obr. 40 Odváděcí technika 2 I [15]

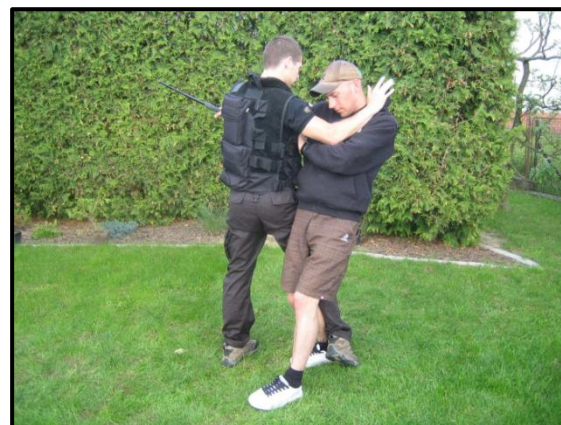
Obr. 41 Odváděcí technika 2 II [15]

Obrana proti obušku (bočnímu háku, facce, holi)

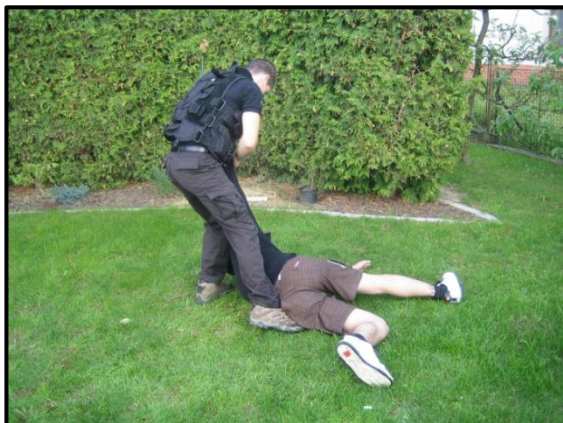
Při obraně proti obušku nebo tyči je důležité, aby obránce blokoval protivníkovu ramena ještě v náprahu a nebyl tak zasažen nejúčinnějším místem obušku nebo tyče (jedná se o poslední třetinu délky). Bezpečnostní pracovník uchopí agresora za rameno a paži, poté jde jednou nohou dopředu za protivníkovu nohu a rychlým pootočením svého těla zkombinovaným s podmetem soupeřovy nohy ho svede k zemi. Po přetočení může být agresor znehybněn. [15][2][4]

Obr. 42 Obrana proti obušku I [15]

Obr. 43 Obrana proti obušku II [15]

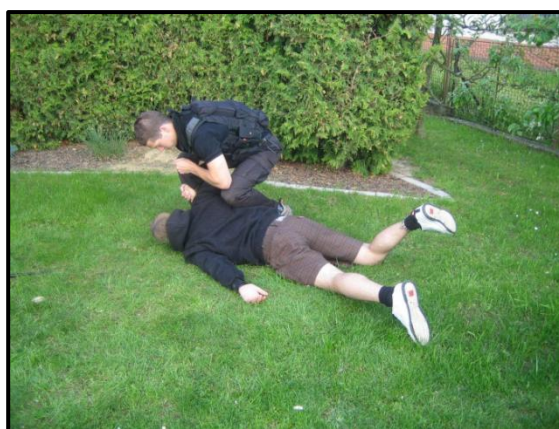
Obr. 44 Obrana proti obušku III [15]

Obr. 45 Obrana proti obušku IV [15]

Obr. 46 Obrana proti obušku V [15]

Obr. 47 Obrana proti obušku VI [15]

Metodická pomůcka by měla ukázat pracovníkovi PKB – vrátnému jaké jsou dvě nejčastější hrozby jeho povolání. Dle zjištěných informací byl vytvořen postup pro tyto situace, který by měl vést k úspěšnému ukončení situace PrO a navržen výcvik obsahující prvky přínosné pro vrátného a vybavení, kterými si lze situace PrO ulehčit. Je zde uvedeno jen pár příkladů, jejichž nastudování slouží jen jako obrazový materiál, v žádném případě nejde říct, že se jedná o komplexní nastudování profesní sebeobrany. Proto je zapotřebí minimálně několika hodin sebeobránných kurzů s profesionálem.

ZÁVĚR

Pracovníci PKB by měli mít znalosti, které se týkají problematiky spjaté s jejich zaměstnáním, aby byli obeznámeni se všemi zákony a normami které je při výkonu jejich služby „omezují“. A na druhou stranu aby věděli jaké techniky, a postupy můžou použít proti pachateli. Neboť útočník není v podstatě ničím omezen a při napadení nemusí mít zábran. U pracovníka PKB tomu tak není.

Analýzou situací byly zjištěny, jaké situace PrO se týkají rozebíraných pracovišť, s čím by pracovník měl počítat a na co být připraven. K tomu by měl adekvátně odpovídat výcvik, jenž by se měl skládat z obraných, zadržovacích, odváděcích a poutacích technik. Výcvik by se měl s jistým časovým intervalem opakovat, což vede k lepší zapamatovatelnosti cviků a jejich automatickým použitím v situacích PrO.

Výsledky dotazníků ukázaly jakou podobu má asi současný stav pracovníků PKB na pozici související se vstupem do objektu. Z výsledku je zřejmé jaké obrané prvky mají k dispozici, či zda byli školeni na situace PrO. Výsledkem také bylo určení nejčastějších situací PrO pro vrátného, jež byly použity na vytvoření metodiky.

Metodika tyto dvě situace rozebírá a poukazuje na potenciální hrozbu ze strany pachatele. Jako je důležité nejprve pachatele odhalit tak je důležité jej zastavit, aby nemohl pokračovat v úmyslu. Pokud se pachatel dopustil nějakého protiprávního přečinu. Nebo z jeho strany hrozí nebezpečí pro okolí, v němž se pohybuje, je důležité tohoto pachatele zadržet. Pracovník není povinen ohrozit své zdraví a sám zasáhnout pokud hrozící nebezpečí představuje jistou hrozbu, jež by vedla k jisté újmě na zdraví.

V metodice lze také nalézt doporučený výcvik pro vrátného a vybavení, jež by měl mít k dispozici, které mu dokáže zjednodušit situaci PrO. Závěrem práce je i fotodokumentace některých cviků jak se bránit úderům, jak z vyproštění úchopu, ukázka použití obušku a zároveň i obrana proti obušku. V neposlední řadě ukázka zadržovací a odváděcí techniky.

Práce by měla sloužit pro pracovníky PKB – vrátné, aby pochopili problematiku, s níž se může setkat a aby v situacích PrO věděl jak postupovat s klidem, dokázal být o krok před pachatelem a dokázal zvrátit průběh situace ve svůj prospěch bez nebo s minimální újmou na zdraví nebo majetku.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

PKB workers should have knowledge which concern problems connected with their job and should be acquaint with all laws and norms which limit the in their duty. On the other hand they should know which techniques and procedures can use against perpetrator. Attacker isn't limited when he/she attack and doesn't have to have constraint. Opposite to this PKB worker is limited by law.

By analysis of situations were determined which situations PrO are acquaint with analysed working place, with what should employee counted and for what he/she should be prepared. According to this, training should be adequate and consist of defence, arrest, diverting and fixing techniques. Training should be repeated in certain intervals, which leads to better memorizing of techniques and improve their usage in situation of PrO.

Outcome of questionnaires showed which shape has current state of PKB workers on position connected with entering of objects. From this outcome is obvious which defence elements can use and if they were trained for PrO situations. Most common PrO situations for gateman were assessed by outcome and this outcome was used for making methodology.

Methodology of those two situations analyses and shows potential threat from perpetrator. Important is detect a perpetrator and also stop him, if perpetrator make something illegal. From side of perpetrator there is threat for his surrounding and because of this is important to stop him. Employee is not obliged to endanger his health and intervene if imminent danger is threat which can lead to personal injury.

In methodology can be found advice for gateman training and gear which he should has and which could help him in his PrO situation. At the end of my paper is photo documentation of some tricks how to defend from attacks, how escape from grasp, illustration of usage of baton and also protection against baton. Finally, there is also illustration of arresting and diverting techniques.

My thesis should be useful for PKB workers – gatemen, to help him with problems which they can solve and to know how proceed with caution in PrO situations, to be one step ahead from a perpetrator and turn situation in his favour. Solve situation without injury or damage on property.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ASBS.cz [online]. 14. 05. 2009 [cit. 2011-05-09]. Konference IDET. Dostupné z WWW: <<http://www.asbs.cz/novinky/konference-idet.html>>.
- [2] FIRST, R. - BLAHUT, A. Sebeobrané modelové situace. 1. vyd. Praha: Policejní akademie, 1998. 78 s. Skripta 1057558.
- [3] GRUBER, David. Zlatá kniha komunikace. 1. vyd. Ostrava: Repronis Ostrava, 2005. 249 s. ISBN 80 - 7329 - 092 - 8.
- [4] LEBEDA, A. A. Sebeobrana. Sebeobrané umění pro každého. 3. vyd. Praha: Olympia, 1984. 377 s. 27 - 033 - 84.
- [5] NÁCHODSKÝ, Zdeněk. Nebojte se bránit. 1. vyd. Praha: Armex Publishing, 2006. 336 s. ISBN 80 - 86795 - 43 - 8.
- [6] NOVOTNÝ, F. Právo na sebeobranu. Jak se smíme bránit? 1. vyd. Praha: Lexik Nexis CZ, 2006. 114 s. ISBN 80 - 86920 - 10 - 0.
- [7] POLÁK, J. Jak přežít terorismus. 1. vyd. Kladno: Nakladatelství Jama, 2001. 203 s. ISBN 80 - 902374 - 3 - 6.
- [8] FOJTÍK, I. Sebeobrana ženy. 1. vyd. Praha: Olympia, 1994. 85 s. ISBN 80 - 7033 - 300 - 6.
- [9] ZÁKON č. 40/2009 Sb.: Trestní zákoník.
- [10] ŽALMÁNKOVÁ, Petra. Úloha psychiky v profesní obraně pracovníka průmyslu komerční bezpečnosti [online]. [sl.], 2010. 75 s. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati. Dostupné z WWW: http://dspace.knihovna.utb.cz/bitstream/handle/10563/12082/žalmánková_2010_bp.pdf?sequence=1>.
- [11] TOMICA, Jiří. Problematika přepadení v situacích charakteristických pro pracovníka PKB [online]. [sl.], 2007. 88 s. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati. Dostupné z WWW: <http://dspace.knihovna.utb.cz/bitstream/handle/10563/6289/tomica_2008_bp.pdf?sequence=1>.
- [12] Spolek JURISTIC. Juristic.cz [online]. 1999 [cit. 2011-05-10]. Dostupné z WWW: <<http://server.juristic.cz/>>. ISSN 1802-789X.

- [13] BUDSKÝ, Ing. Šimon; LINHART, Ing. Luděk. Průvodce světem povolání [online]. 2007 [cit. 2011-05-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.occupationsguide.cz/cz/main/default.aspx>>.
- [14] MACEK, P., NOVÁK, F. *Privátní bezpečnostní služby*. 1. vyd. Praha: Police history, 2005. 316 s. ISBN 80-86477-23-1.
- [15] DOSTÁLEK, Bc. Martin . Problematika kvality lektorů profesní obrany v PKB [online]. Zlín, 2010. 89 s. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati, Fakulta aplikované informatiky . Dostupné z WWW: <<http://dspace.knihovna.utb.cz/handle/10563/12445>>.
- [16] ČERNÝ, J., IVANKA, J. *Systematizace bezpečnostního průmyslu I*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005. 134 s. ISBN 80-7318-310-2.
- [17] Nutná obrana. Můj glock [online]. 2007-2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.mujglock.com/nutna-obrana.html>
- [18] www.images.google.com [online]. 2012 [cit. 2012-05-23]. Dostupné z: <http://images.google.com>
- [19] www.obrazky.cz [online]. 1996-2012 [cit. 2012-05-23]. Dostupný z WWW: <http://www.obrazky.cz>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

PKB Průmysl komerční bezpečnosti - Commercial security industry

PrO Profesionální obrana - Professional defence

SBS Soukromé bezpečnostní služby

PČR Policie České republiky

CCTV Closed circuit TV – Uzavřený televizní okruh

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Statický a mobilní tísňový hlásič [18]	22
Obr. 2 Elektrický paralyzér a obranný sprej [18][19].....	23
Obr. 3 Teleskopický obušek a tonfa [18].....	23
Obr. 4 Klasické kovové pouta a stahovací plastové [18][19]	24
Obr. 5 Intenzivní svítlna [19].....	24
Obr. 6 Mobilní zobrazovací jednotka [19].....	25
Obr. 7 Vrátný [19]	26
Obr. 8 Ukázka typů pracovních prostředí vrátných [19]	27
Obr. 9 Recepční-informátor(ka) [19].....	28
Obr. 10 Ukázka typů pracovních prostředí recepčních [19].....	28
Obr. 11 Bezpečnostní pracovník [19]	29
Obr. 12 Ukázka typů pracovních prostředí bezpečnostních pracovníků [13].....	30
Obr. 13 Ukázka člověka s postranním úmyslem [18].....	31
Obr. 14 Ukázka agrese [18]	32
Obr. 15 Ukázka člověka pod vlivem návykové látky [18]	32
Obr. 16 Ukázka bezdomovce [18]	33
Obr. 17 Ukázka osoby snažící se odnést předmět, nebo jej umístit v objektu [18].....	34
Obr. 18 Ukázka zadržení pachatele [18].....	35
Obr. 19 Vrátný zastavil pachatele zamknutím dveří [13].....	43
Obr. 20 Ukázka ozbrojení pachatele [18]	45
Obr. 21 Ukázka útoku ve skupině [18]	45
Obr. 22 Zadržení pachatele.....	47
Obr. 23 Obrana - přímý úder I [15]	51
Obr. 24 Obrana - přímý úder II [15]	51
Obr. 25 Obrana - přímý úder III [15].....	51
Obr. 26 Obrana - přímý úder IV [15].....	51
Obr. 27 Obrana – kop I [15]	52
Obr. 28 Obrana – kop II [15]	52
Obr. 29 Obrana – držení I [15]	52
Obr. 30 Obrana – držení II [15]	52
Obr. 31 Obrana – držení III [15].....	53
Obr. 32 Zadržení – obušek I [15].....	53

Obr. 33 Zadržení – obušek II [15]	53
Obr. 34 Zadržení – obušek III [15]	53
Obr. 35 Zadržení – obušek IV [15]	53
Obr. 36 Zadržení – obušek V [15]	54
Obr. 37 Zadržení – obušek VI [15]	54
Obr. 38 Odváděcí technika 1 I [15]	54
Obr. 39 Odváděcí technika 1 II [15]	54
Obr. 40 Odváděcí technika 2 I [15]	55
Obr. 41 Odváděcí technika 2 II [15]	55
Obr. 42 Obrana proti obušku I [15]	55
Obr. 43 Obrana proti obušku II [15]	55
Obr. 44 Obrana proti obušku III [15]	56
Obr. 45 Obrana proti obušku IV [15]	56
Obr. 46 Obrana proti obušku V [15]	56
Obr. 47 Obrana proti obušku VI [15]	56

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Rozdělení pohlaví	38
Graf 2 Rozdělení pracovního postavení.....	38
Graf 3 Doba trvání pracovní pozice.....	38
Graf 4 Školení v profesní obraně.....	39
Graf 5 Obranné prvky I.....	39
Graf 6 Obranné prvky II	39
Graf 7 Situace PrO I.....	40
Graf 8 Situace PrO II	40
Graf 9 Ohrožení	41
Graf 10 Zadržení pachatele.....	41

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den, chtěl bych vás poprosit o vyplnění tohoto anonymního dotazníku, za účelem získání dat pro mou bakalářskou práci. Tímto se zavazuji, že získané informace nebudou předány žádné třetí straně a nebudou nijak zneužity.

1. Jste:
 - a. Žena
 - b. Muž

2. Vaše pracovní postavení:
 - a. Vrátný(á)
 - b. Recepční-informátor(ka)
 - c. Bezpečnostní pracovník(nice)

3. Jak dlouho již pracujete na vaši pozici?
 - a. Méně než 1 rok
 - b. 1 až 2 roky
 - c. 2 až 5 let
 - d. 5 a více let

4. Byl(a) jste někdy školen(a) v profesní obraně?
 - a. Ne
 - b. Ano

5. Máte možnost použití obranných prvků?
 - a. Ne
 - b. Ano (možnost zaškrtnutí více odpovědí)
 - i. Tísňový (osobní) hlásič a mikrospínač
 - ii. Elektrický paralyzér
 - iii. Obranný sprej
 - iv. Obušek
 - v. Pouta
 - vi. Intenzivní svítlna
 - vii.

6. Seřad'te podle Váš možnosti dle nejčastějšího výskytu:

Pachatel se snaží dostat do objektu

Pachatel se snaží dostat z objektu

Pachatel se snaží dostat do objektu s předmětem

Pachatel se snaží dostat z objektu s předmětem

7. Ocitl(a) jste se někdy v situaci profesní obrany?

a. Ne

b. Ano (odpovězte prosím jak často)

i. 1 až 5

ii. 5 až 10

iii. 10 až 20

iv. 20 a více

8. Setkal(a) jste se někdy s těmito situacemi (přibližně): [číslo] [%]

a. Pachatel se snaží dostat do objektu. [] []

b. Pachatel se snaží dostat z objektu. [] []

c. Pachatel se snaží dostat do objektu s předmětem. [] []

d. Pachatel se snaží dostat z objektu s předmětem. [] []

9. Byl(a) jste někdy v ohrožení

a. Ne

b. Ano – slovně

c. Ano – zdraví

d. Ano – života

10. Dokázal(a) byste zadržet pachatele?

a. Ne

b. Asi ano

c. Ano, mám nato výcvik a vybavení!

d. Ano, minimálně jednou se mi to podařilo!